Neljapäev, 16. jaanuar 2020

P9_TA(2020)0014

ELi lepingu artikli 7 lõike 1 raames toimuvad kuulamised seoses Poola ja Ungariga

Euroopa Parlamendi 16. jaanuari 2020. aasta resolutsioon Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste Poolat ja Ungarit käsitlevate käimasolevate kuulamiste kohta (2020/2513(RSP))

(2021/C 270/10)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklit 2 ja artikli 7 lõiget 1,

— võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi 12. septembri 2018. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta, millega kutsutakse nõukogu üles järeldama Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi ([1]),

— võttes arvesse komisjoni 20. detsembri 2017. aasta põhjendatud ettepanekut vastavalt ELi lepingu artikli 7 lõikele 1 õigusriigi olukorra kohta Poolas: ettepanek võtta vastu nõukogu otsus, millega järeldatakse ilmset ohtu, et Poola Vabariik rikub oluliselt õigusriigi põhimõtet (COM(2017)0835),

— võttes arvesse oma 1. märtsi 2018. aasta resolutsiooni komisjoni otsuse kohta kohaldada Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõiget 1 seoses olukorraga Poolas ([2]),

— võttes arvesse oma 14. novembri 2019. aasta resolutsiooni seksuaalkasvatuse kriminaliseerimise kohta Poolas ([3]),

— võttes arvesse oma 18. detsembri 2019. aasta resolutsiooni LGBTI-inimeste avaliku diskrimineerimise ja nende vastu suunatud vaenukõne, sealhulgas LGBTI-vabade piirkondade kohta ([4]),

— võttes arvesse oma 16. jaanuari 2019. aasta resolutsiooni põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus 2017. aastal ([5]),

— võttes arvesse oma 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta ([6]),

— võttes arvesse oma 4. aprilli 2019. aasta seadusandlikku resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liidu eelarve kaitsmise kohta, juhul kui liikmesriikides esineb üldistunud puudusi õigusriigi toimimises ([7]),

— võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat,

([1]) ELT C 433, 23.12.2019, lk 66.
([2]) ELT C 129, 5.4.2019, lk 13.
([3]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2019)0058.
([4]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2019)0101.
([5]) Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0032.
([6]) ELT C 215, 19.6.2018, lk 162.
([7]) Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0349.

Neljapäev, 16. jaanuar 2020

— võttes arvesse ELi lepingu artikli 7 lõikes 1 osutatud kuulamiste standardkorda, mille nõukogu kiitis heaks 18. juulil 2019,

— võttes arvesse Poola Seimis 20. detsembril 2019. aastal vastu võetud seaduseelnõu, millega muudeti üldkohtute seadust, ülemkohtu seadust ja teatavaid muid õigusakte; võttes arvesse Poola Senati taotlust Veneetsia komisjonile esitada selle seaduseelnõu kohta kiireloomuline arvamus;

— võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,

A. arvestades, et nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2, kajastatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja kinnistatud rahvusvahelistesse inimõiguste lepingutes, rajaneb liit sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine; arvestades, et need väärtused, mis on liikmesriikidele ühised ja millele kõik liikmesriigid on vabatahtlikult alla kirjutanud, moodustavad liidus elavate inimeste õiguste aluse;

B. arvestades, et ilmne oht, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi, ei puuduta üksnes liikmesriiki, kus oht realiseerub, vaid mõjutab ka teisi liikmesriike, nendevahelist usaldust, liidu olemust ja selle kodanike põhiõigusi, mis tulenevad liidu õigusest;

C. arvestades, et ELi lepingu artikli 7 lõikes 1 on sätestatud ennetav etapp, millega antakse liidule võimalus sekkuda, kui on tekkinud ilmne oht, et oluliselt rikutakse ühiseid väärtusi; arvestades, et see ennetav tegevus hõlmab dialoogi asjaomase liikmesriigiga ning selle eesmärk on vältida võimalikke karistusi;

D. arvestades, et komisjon ja parlament kasutasid Poola ja Ungari suhtes ELi lepingu artikli 7 lõiget 1 pärast seda, kui oli kindlaks tehtud ilmne oht, et oluliselt rikutakse liidu aluseks olevaid väärtusi;

E. arvestades, et nõukogu on seni üldasjade nõukogus korraldanud kolm kuulamist Poola ja kaks kuulamist Ungari suhtes;

F. arvestades, et eesistujariik Soome palus 11. detsembril 2019 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklile 339 ja nõukogu kodukorra artikli 6 lõikele 1 koosolekute konfidentsiaalsuse kohta kirjalikku selgitust Ungari delegatsiooni ametniku poolt väidetavalt toime pandud rikkumise kohta;

1. võtab teadmiseks kuulamised, mille nõukogu korraldas ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel, et reageerida Euroopa ühiseid väärtusi ähvardavatele ohtudele Poolas ja Ungaris; märgib murega, et kuulamisi ei korraldata korrapärasel, struktureeritul ja avatud moel; nõuab tungivalt, et eesistujariik Horvaatia ja teised tulevased eesistujariigid korraldaksid kuulamisi korrapäraselt; rõhutab, et kuulamised peavad olema objektiivsed, faktidel põhinevad ja läbipaistvad ning et asjaomased liikmesriigid peavad kooskõlas ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega tegema kogu protsessi vältel heas usus koostööd; soovitab, et nõukogu esitaks kuulamiste järelmeetmena kõnealustele liikmesriikidele konkreetsed soovitused, nagu on sätestatud ELi lepingu artikli 7 lõikes 1, ning näitaks ära nende soovituste rakendamise tähtajad; juhib tähelepanu sellele, et liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust saab taastada alles siis, kui on tagatud ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste austamine, ning kutsub nõukogu üles selles suunas tegutsema; palub liikmesriikidel austada ELi õiguse ülimuslikkust;

2. väljendab sügavat muret, et ELi lepingu artikli 7 lõikes 2 osutatud kuulamiste standardkord ei taga põhjendatud ettepaneku esitamisel parlamendile samasugust kohtlemist nagu komisjonile ja ühele kolmandikule liikmesriikidest; tuletab meelde, et ELi lepingu artikli 7 lõikes 1 on seoses selle menetluse kasutamisega sätestatud ühe kolmandiku liikmesriikide, parlamendi ja komisjoni võrdsed õigused ja menetluslik staatus; peab kiiduväärseks eesistujariigi Soome jõupingutusi parlamendiga mitteametlikku dialoogi alustamiseks, olles samas veendunud, et mitteametlik dialoog ei saa asendada põhjendatud ettepaneku ametlikku esitamist nõukogus; teatab kindlalt, et kooskõlas ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud algatusõigusega ja institutsioonide vahelise lojaalse koostöö põhimõttega ootab parlament endiselt kutset nõukogu ametlikule istungile; kordab oma üleskutset nõukogule, et parlamenti tuleb menetluse kõikidel etappidel viivitamata ja täielikult teavitada;

3. peab kahetsusväärseks, et kuulamised ei ole veel viinud märkimisväärsete edusammudeni kahe kõnealuse liikmesriigi poolt ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste olulise rikkumise ilmse ohu kõrvaldamisel; märgib murega, et komisjoni ja rahvusvaheliste organite, nagu ÜRO, OSCE ja Euroopa Nõukogu aruanded ja avaldused näitavad, et olukord nii Poolas kui ka Ungaris on pärast ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kasutamist halvenenud; juhib tähelepanu sellele, et nõukogu suutmatus kasutada tõhusalt ELi lepingu artiklit 7 õõnestab jätkuvalt Euroopa ühiste väärtuste terviklikkust, vastastikust usaldust ja liidu kui terviku usaldusväärsust; kordab oma seisukohta komisjoni otsuse suhtes kohaldada ELi lepingu artikli 7 lõiget 1 seoses olukorraga Poolas ja oma ettepanekut, millega kutsutakse nõukogu üles järeldama ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel ilmset ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi; kutsub seetõttu nõukogu üles tagama, et ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohastel kuulamistel käsitletaks ka uusi arenguid ja hinnataks ohtu, et rikutakse kohtusüsteemi sõltumatust, sõnavabadust, sealhulgas meediavabadust, kunsti ja teaduse vabadust, ühinemisvabadust ja võrdse kohtlemise õigust; kutsub komisjoni üles kasutama täielikult ära olemasolevaid vahendeid, eelkõige kiirendatud rikkumismenetlusi ja ajutiste meetmete taotlusi Euroopa Kohtus, reageerimaks ilmsele ohule, et Poola ja Ungari rikuvad oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi;

4. märgib, et komisjoni põhjendatud ettepanekul õigusriigi olukorra kohta Poolas on piiratud kohaldamisala; kutsub nõukogu üles uurima, kuidas praeguste kuulamiste raames reageerida põhiõiguste väidetavatele rikkumistele Poolas;

5. on seisukohal, et viimased arengud ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohastel käimasolevatel kuulamistel toovad uuesti esile, et on vältimatult vaja ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi, mis võiks Euroopa Parlamendi ettepaneku kohaselt olla institutsioonidevaheline kokkulepe, mis sisaldab iga-aastast sõltumatut tõenditel põhinevat ja mittediskrimineerivat läbivaatamist, mille käigus hinnatakse võrdsetel alustel, kas kõik ELi liikmesriigid järgivad ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi, koos riigipõhiste soovitustega, millele järgneb parlamentidevaheline arutelu ning alaline demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste poliitikatsükkel ELi institutsioonides; palub seoses sellega komisjonil ja nõukogul viivitamata alustada parlamendiga läbirääkimisi institutsioonidevahelise kokkuleppe üle vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 295; kordab, et mehhanism peab ELi lepingu artikli 7 kohaseid käimasolevaid ja tulevasi menetlusi täiendama ja tugevdama, mitte neid asendama;

6. kordab oma seisukohta seoses ettepanekuga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liidu eelarve kaitsmise kohta, juhul kui liikmesriikides esineb üldistunud puudusi õigusriigi toimimises, ning palub nõukogul alustada võimalikult kiiresti institutsioonidevahelisi läbirääkimisi;

7. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ja nõukogule, Poola ja Ungari presidendile, valitsusele ja parlamendile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.